

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

SVETA SI ZEMLJA IN BLAGOR MU,
KOMUR PLODIŠ — — —

(Oton Župančič)

LETNIK VI

CELOVEC, V SREDO, 27. VI. 1951

ŠTEV. 44 (413)

General de Gaulle dela načrte

Kakor smo poročali že v zadnjih številkah, je general de Gaulle dosegel pri volitvah v francoski parlament s svojim tako imenovanim gibanjem za združitev francoskega naroda neprimerno velike uspehe. Kot predsednik stranke, ki ima v novem parlamentu največje število sedežev, de Gaulle zdaj zelo glasno zahteva upoštevanje svojih zahtev, z obširnimi programom hoče izvesti važne spremembe v državi, med drugim bi hotel, kot kažejo njegove izjave po volitvah, postati tudi predsednik vlade. Ko je v nekem govoru govoril o izidih volitev, je izjavil, da je bilo po njegovem mnenju z novim volivnim zakonom onemogočeno, da bi njegovo gibanje dobilo še večje število mandatov. Po mnenju de Gaullesa je dobilo njegovo gibanje glasove na račun socialistov, ljudskih republikancev in radikalnih socialistov, to se pravi strank, ki so imele večino v prejšnjem parlamentu.

Govoreč o načrtih za bodoče delo je de Gaulle poudaril, da je njegovo gibanje pripravljeno sodelovati pri upravljanju države pod pogojem, da se uresničijo bistvene točke njegovega programa. General de Gaulle je poudaril, da obsega ta program spremembo ustave v smislu izenačenja pravic narodne skupščine in sveta republike v vprašanih finančnih, volivnih pravicah, narodne obrambe, zunanje politike in francoske unije. Po tem programu bi bili ministri za svoje delo odgovorni državi, ne pa svojim strankam. Program dohaja tudi reformo volivnega sistema, narodne obrambe in sistema vzgoje. De Gaulle je dodal, da se njegovo gibanje zavzema za uresničitev učinkovite evropske federacije na prostovoljni podlagi, ki bi se naslanjala na francosko-nemški sporazum, tako v gospodarskem in političnem oziru kakor tudi glede obrambe.

De Gaulle je izrazil prepričanje, da stranke centra ne bodo sprejele tega programa in da bodo skušale ostati še nadalje na oblasti. Dodal je, da se gibanje za združitev francoskega naroda ne bo borilo proti vladnim napakam s sistematično obstrukcijo, temveč z aktivno udeležbo v parlamentarnem življenju države.

Nekaj števil in dejstev iz korejske vojne

Komunike glavnega letalskega štaba združenega poveljstva, ki ga prinaša AFP, pravi, da je sovražnik izgubil od izbruha sovražnosti 120.000 mož. Zastreljenih in poškodovanih je bilo 391 sovražnih letal. Uničenih 25 tisoč vozil in 15.000 vagonov, uničenih oziroma poškodovanih 125.000 poslopj in skladišč. Sovražniku so bile zadane te izgube med 223.000 poleti. Izgube letalstva znašajo v tem razdobju 857 mož in 246 letal.

Pri izpolnjevanju svojih glavnih strateških nalog so letala združenega poveljstva uničila več velikih industrijskih objektov v Severni Koreji, tovarne kemičnih izdelkov v Hunguanu, metalurške tovarne v Congdžinu, tovarno aluminija in magnezija v Cinamiju. Najučinkovitejša akcija letal združenega poveljstva je bila bombardiranje zbirališč sovražnih čet avgusta leta 1950. Letala so takrat odvrгла 850 ton bomb v bližini Vegvana. Nočna bombardiranja s pomočjo radarskih naprav so bila nad vse uspešna ob zaustavljanju sovražne ofenzive.

V komunikatu je nadalje rečeno, da so preleteli z letali z Japonske na Korejo 1.761.000 ton materiala in 427.000 mož. Od pričetka korejske vojne so odvrgli 97.000 ton bomb, izstrelili 98 milijonov nabojev, odvrgli 8 milijonov galonov napalm-bomb in 420 milijonov letakov. (Tanjug).

in s podpiranjem vseh konstruktivnih predlogov.

V odgovor na vprašanje novinarjev je general de Gaulle izjavil, da bi bilo treba komunizem odpustiti iz državne službe, sindikatom pa dovoliti, da lahko nastopajo samo kot organizacije, ki se ukvarjajo z gospodarskimi vprašanji svojega članstva. Ob koncu je de Gaulle razložil stališče svojega gibanja glede perečih zunanjepolitičnih vprašanj Francije. Izjavil je,

da je treba posareno vprašanje urediti s pogodbo med Francijo in Nemčijo, pri čemer je zahteval, naj Nemčija prizna poseben statut, s katerim bi bilo Posarje gospodarsko povezano s Francijo. Združenim državam Amerike je treba zaupati vodilno vlogo pri morebitnih operacijah v Evropi, kar nalaga obveznost resnega zavarovanja Evrope in podpora proti prizadevanju SZ, da bi glavne sile, potrebne v tem delu sveta, poslali v Azijo.

Malik predlagal premirje v Koreji

Po vsem svetu je izvala veliko zanimanje izjava sovjetskega zastopnika pri Organizaciji združenih narodov Malika, ki jo je podal preteklo soboto po radiu OZN. Malik je namreč predlagal, da bi prenehali s sovražnostmi v Koreji in se ustavili na 38. vzporedniku.

Kakor je Malikova izjava na eni strani rodila nova upanja, da bi končno mirnim potom rešili korejsko vprašanje, tako je na drugi strani vzbudila tudi mnogo negotovosti. Posebno v zapad. svetu se sprašujejo, v koliko je Malikov predlog tudi iskren, ali pa pomeni samo nov način sovjetske propagande.

Takoj po Malikovi izjavi so se začeli posvetovati o novo nastalem položaju tudi zastopniki Združenih držav Amerike, Velike Britanije in Francije ter zastopniki 13 držav, ki imajo svoje čete v Koreji.

Iz Washingtona poročajo, da vodilni ameriški politiki Malikovim izjavam ne pripisujejo mnogo pomena, marveč so mnenja, da hoče

Sovjetska zveza s tem samo izboljšati položaj svojih satelitov v Koreji. Tudi zunanji minister Kanade je mnenja, da je v Malikovih izjavah mnogo dvoumnosti. Angleški zunanji minister Morrison stoji na stališču, da je treba biti previden, ker se še ne ve, kakšne pogoje bodo sovjeti povzeli s svojim predlogom. Francoski zunanji minister Schuman poudarja, da vidi Malikove predloge pozitivne vsaj v toliko, kolikor omogočajo pogajanja brez političnih pogojev. Tudi zastopnik indijske vlade je izjavil, da Indija pozdravlja vsa prizadevanja za mirno rešitev korejskega spora in upa, da bodo Malikovi predlogi imeli tudi otipljive uspehe.

Predsednik ZDA Truman je izjavil v zvezi z novimi predlogi: Pripravljeni smo udeležiti se pri mirnem reševanju korejskega vprašanja. Biti pa mora to dejanska rešitev, s katero bo popolnoma končana agresija, junaškemu korejskemu narodu pa zagotovljen mir in varnost.

ÖVP se pripravlja na napad

Ljudstva ne sme zavajati demagogija z nobene strani, najmanj pa še s strani druge koalicijske stranke (mišljena je s tem socialistična stranka, op. ured.). Tako je zapisalo glasilo koroške ÖVP „Volkszeitung“. Popolnoma se strinjamo s tem, da nobena stranka nima pravice, z demagogijo kovati svoj politični kapital, še najmanj pa po našem mnenju tista stranka, ki se s tem, da dolži svojega nasprotnika demagogije, hkrati prav tako izživlja v svoji politiki. To prav nazorno kaže namišljena zaskrbljenost za tako imenovane srednje sloje v že omenjenem listu, kajti v iskreno zaskrbljenost nad usodo malega človeka pri ÖVP ne moremo brez nadaljnjega verovati, saj je bila vsedolej prav ÖVP tista, ki ji ni bilo mar, kako živi delavec, mali kmet, trgovec ali obrtnik. Prej ko slej je poznala le težnje velikih zaslužkarjev, veleposestnikov, tovarnarjev in drugih denarnih močev in ne moremo verjeti, da bi se to njeno zadržanje spremenilo čez noč. Torej je v njenih „novih“ spoznanjih le nekaj, kar je čudno podobno demagogiji.

In tudi novi voditelj ÖVP, bivši minister inž. Raab, se dokaj rad poslužuje demagogije. Tudi on smatra za prvo dolžnost svoje stranke, pomagati najprej tistim slojem, ki so gospodarsko najbolj na slabem. Ali ni tako spoznanje že precej zakasnelo, kajti prav ÖVP kot najmočnejša stranka je imela gotovo že dovolj priložnosti, pomagati tistim, ki so po moči najbolj potrebni. Toda do danes jih ni poznala in je raje pomagala tistim, ki so bili najmanj potrebni. Zato bodo tudi besede inž. Raaba ostale vsedolej gola demagogija, dokler ne bo v ÖVP zavladal duh, ki bo v vsakem oziru opravičeval ime „ljudska“ stranka.

Zvezni voditelj ÖVP Raab je na zborovanju

dunajske ÖVP govoril o bližnjih nalogah svoje stranke in dejal, da smatra za svojo prvo nalogo, združiti stranko v močno skupnost in jo jeseni povesti v napad na njene politične nasprotnike. Cilj njegove politike (v besedah) je, pri bodočih gospodarskih odločitvah v prvi vrsti upoštevati interese gospodarsko slabših plasti prebivalstva, povedal pa ni, ali so s tem spet mišljeni veleposestniki in podobni profitolovci. Po dosedanjih izkušnjah bi bilo kaj takega že samo po sebi razumljivo. Bržkone tiči tudi v tem nekaj demagogije.

Mislimo, da bi bilo bolje, najprej pomesti pred svojim pragom in potem očitati napake drugim.

Velike poplave v Dravski dolini

Koncem preteklega tedna je prestopila Drava v bližini trga Oberdrauburg svoje bregove in preplavila naprej 5 ha polja, kar pa se je do nedelje razširilo na 30 ha. Narasla voda je predrila varovalni jez v širini kakih 30 metrov in se razlila tudi po bližnjih cestah ter hišah. Izkopala si je novo strugo in se šele po kakih dva in pol kilometra spet izlila v staro. Tako ko je voda prestopila bregove, so številni prebivalci iz okolice skušali onemogočiti nadaljnje prodiranje, toda ni jim uspelo, ker niso imeli na razpolago potrebnih sredstev. Medtem se je vodna gladina dvignila še za 50 cm, kar je povzročilo, da je bil ukinjen tudi promet po bližnjih cestah.

Tudi v bližini vasi Dellach, Dölsach in Berg je preplavila Drava velike površine polja in

Zahvala Akademskega pevskega zbora

Akademski pevski zbor iz Ljubljane, ki je pred dobrim tednom gostoval pri nas na Koroškem, je poslal Slovenski prosvetni zvezi pismo, v katerem se zahvaljuje za njen trud pri organizaciji pevskih koncertov v Celovcu in v št. Jakobu. Tako je rečeno v pismu:

Člani bivšega Akademskega pevskega zbora, ki smo bili dva dni Vaši gostje v prelepi naši Koroški, čutimo za svojo prvo dolžnost takoj ob povratku v domovino, da se Vam najbolj iskreno zahvaljujemo za vso Vašo pozornost, požrtvovalnost in tovariško naklonjenost, ki smo je bili deležni.

V celoti smo razumeli naše gostovanje v naši lepi Koroški in smo z vso iskrenostjo ter ljubeznijo prihiteli v Vašo sredo, da tudi pri Vas proslavimo delo pokojnega Franceta Marolta ter z Vami skupaj priredimo kulturno svečanost.

Ganil nas je Vaš topel in iskren sprejem, nepozabni nam ostanejo utisi naših dobrih gostoljubnih rojakov po številnih lepih koroških vaseh, s katerimi smo prebili nekaj ur in vsem preko Vas pošiljamo našo iskreno in toplo zahvalo.

Prosimo, da nam oprostite, če je bila po nerodnosti kje kaka napaka. Če ste z našim gostovanjem pri Vas imeli toliko zadoščenja, kolikor smo si mi nabrali nepozabnih lepih utisov in spominov, potem smo dosegli ono, kar smo hoteli.

Ponovno se Vam zahvaljujoč sprejmite tudi ob tej priložnosti iskrene in tovariške pozdrave.

Predsednik, univ. sekretari
Boris Trampuž l. r.

Nemški predvojni dolgovi

Nemčija dolguje še iz časov pred vojno 357 do 714 milijonov funtov šterlingov raznim zapadnim državam in zdaj so se v Londonu začela pogajanja o načinu plačevanja teh dolgov. Trenutno se v Londonu pogajajo le zastopniki Združenih držav Amerike, Velike Britanije in Francije, ki pa bodo pripravili mednarodno konferenco o nemških dolgovih, ki bo predvidoma meseca septembra prav tako v Londonu. Udeležili se je bodo zastopniki kakih 24 držav.

Sedanja pogajanja bodo verjetno trajala do srede julija in se jih bodo pozneje udeležili tudi zastopniki zapadnonemške vlade in zastopniki nemških dolžnikov.

New York. — Stalni delegat Turčije pri Združenih narodih Sar Er je izjavil v radiu, da bi se Turčija uprla slehernemu napadu, in da je sistem kolektivne varnosti v okviru Združenih narodov nujno sredstvo za preprečevanje napada pa tudi za zagotovitev miru na svetu.

travnikov. Skupno računajo, da je bilo v Dravski dolini poplavljenih kakih 1.500 hektarjev rodovitne zemlje.

Zeneva. — Skupina strokovnjakov, ki proučujejo gospodarske in denarne probleme bodoče Libije, se bavi z uvedbo nove libijske valute.

Washington. — Po izjavi senatorja Tafta bo proračun ZDA za leto 1953 znašal 83 milijard dolarjev.

Bagdad. — Bivši predsednik vlade general Elhashemi je v imenu „Združene ljudske fronte“ zahteval, naj Irak izkoristi „sedanji ugodni položaj za pogajanja glede lastnih petrolejskih vrelcev“.

Na počitnice

Samo kratki dnevi nas še ločijo od trenutka, ko bo za šolsko mladino napočil čas oddiha, veselja, zdravja — počitnice. Za del te mladine pa se bo s tem začelo še prav posebno življenje: kot zadnja leta se odpeljejo tudi letos na morje.

Že 10. julija se odpelje prva skupina naših otrok obeh jezikov — skupno jih gre s prvo skupino okoli 130 — na počitnice v Jugoslavijo. Deloma bodo preživljali lepe tedne v Sušaku — Pečine, deloma pa v Opatiji, torej v najlepših krajih ob sinjem Jadranu. Neizmerno se že danes veselijo, saj bodo nekateri prvič v svojem življenju občudovali modrino morja, nekateri pa se še prav posebno veselijo, saj jim je predobro v spominu lanske leto bivanje v istih krajih; veselijo se tudi srečanja z znanci, s katerimi so se sprijateljili pred enim letom. Močno utripajo mlada srca, saj dan odhoda se vedno bolj bliža.

Medtem ko bo prva skupina že uživala in doživljala nepozabne dneve ob morju, bo Zveza slovenskih žena pripravila tudi drugo skupino za odhod, ki bo kmalu za prvo odšla na topli jug.

Toda ne samo naši otroci se veselijo počitnic, tudi onstran Karavank bijejo srca otrok hitreje, kajti letos se tudi v matični državi — v Sloveniji — pripravljajo na počitniško potovanje — na Koroško. Res, letos pride v našo vasi skupina 35 najboljših slovenskih pionirjev, ki jih je povabila Zveza slovenskih žena. Največ mladih bratcev iz Slovenije bo preživelo mesec dni v št. Janžu v Rožu, ostali pa v Bilčovsu, Hodišah, Deščicah, na Trebinji, v Ločah pri Logi vesi, Pulpačah in Zelezni Kapli, kjer jih bo naše ljudstvo gotovo povsod sprejelo kot brate. Za zaključek bivanja pri nas na Koroškem pa si bodo mladi gostje še ogledali najlepše kraje naše zemlje in tako ponesli nazaj v domovino lepe spomine na slovenski Korotan.

Tudi oni se z vsem srcem veselijo prihoda na Koroško, 11. julija pa se jim bo uresničila velika želja in pozdravili jih bomo v naši sredini. Kako se veselijo počitnic na Koroškem, nam pove članek v „Slovenskem poročevalcu“, ki ga tukaj objavljamo:

Kadar naši otroci prav iz srca zapoje kakšno koroško narodno, jim prav gotovo vstane pred očmi podoba Koroške, tega prelepega koščka naše zemlje, ki je naš, a trdijo, da ni naš, ki ga otroci bolj slutijo za kipečimi gorami, kakor poznajo. In drobna srca ob taki priložnosti objame grenka bolečina.

Na Koroško, na Koroško!, bodo zaigrala srca tistim našim pionirjem, ki bodo imeli to srečo, da bodo šli tja na počitnice. Tudi na Koroškem čutijo z nami, saj so z nešteti nitmi povezani s svojo matično domovino in še naših najmlajših se spominjajo. Glejte, kako so slovenskim koroškim ženam pri srcu naši pionirji. Zvezi slovenskih žena s Koroškega gre res velika hvaležnost za toplo dejanje, da je povabila 35 slovenskih pionirjev za mesec dni na Koroško. Odšli bodo 11. julija in bodo tam vse do 11. avgusta. Razporedili jih bodo po slovenskih vaseh in domačijah, nekaj v Zelezni Kapli, nekaj v Deščicah in drugih krajih. Pionirjev bo po več skupaj, vsi pa se bodo lahko ob priložnosti tudi zbrali. Pionirji bodo kramljali s starimi slovenskimi očanci in drugimi, prisluškovali utripu Koroške ter obenem prinesli pozdrav domovine njenim otrokom. To pa še ni vse. Ob koncu počitnic jih bodo popeljali tudi na izlete, tako kakor pravi koroška narodna „N'mav čez izaro, n'mav čez

gmajnico“. Obiskali bodo Vrbsko jezero in še druge lepe in znamenite kraje.

Mnogo je pionirjev, ki bi radi šli na Koroško, toda vsem ni mogoče ustreči. To povabilo bo veljalo le najboljšim pionirjem, ki jim bo bivanje na Koroškem nagrada za pridnost v šoli in pionirski organizaciji.

Ljudsko štetje pri nas in drugod

Ljudsko štetje je za nami. Ko bo zbrani material statistično obdelan in objavljen, bo pokazal zelo popačeno sliko o jezikovnem stanju na Koroškem. V mnogih krajih so se namreč dogajale najrazličnejše nerednosti. Po navodilih iz šovinističnih centrov so mnogi štejni komisariji podtikali slovenskim ljudem prosto izmišljeni občevalni jezik, ki ga nikjer na svetu nihče ne govori. Zakon je sicer zahteval objektivno ugotavljanje resničnega stanja tudi v pogledu občevalnega jezika. Toda še vedno se najdejo taki ljudje, ki menijo, da zadostuje, če so zakoni na papirju in da bi bilo že preveč, če bi se tudi izvajali v praksi. Ne vemo kako je bilo drugod; pri nas na Koroškem vsekakor marsikod in marsikaj ni bilo v redu. To smo videli že iz posameznih primerov, ki smo jih objavili iz nekaterih krajev.

Tudi druge države izvajajo ljudska štetja. Istočasno kakor pri nas v Avstriji — 1. junija t. l. — je bilo ljudsko štetje v Kanadi. Primerjava med tozadevnim avstrijskim in kanadskim zakonom je zanimiva in poučna. V splošnem je bilo treba tu in tam odgovarjati na približno enaka vprašanja. V marsičem pa so bistvene razlike. Medtem, ko se je avstrijski zakon skrbno izogibal ugotavljanju porekla in materinskega jezika prebivalcev, je kanadski zakon zahteval točen in stvaren popis prebivalstva tudi v teh pogledih. Kanadčani so morali navajati ne samo občevalni jezik, temveč je vsaka oseba morala navesti tudi jezik, ki ga je govorila v svoji mladosti, ter odgovoriti tudi na vprašanje, če ga še razume. Zapisati je bilo treba tudi poreklo posameznika.

V Avstriji, predvsem pa na Koroškem, so torej skušali pri ljudskem štetju marsikaj prikriti, kar bi ob širokogrudnem in objektivnem popisu nalagalo državi in deželi določene dolžnosti v pogledu enakopravnosti Slovencev

Tako bodo tudi najmlajši spletači šive niti med Koroško in matično domovino, saj bodo letos na morju prav isti čas odprli dve koloniji za koroške otroke. Tudi ti slovenski otroci iz Koroške bodo prav tako vzklikali: „Morje, morje, sinje morje“ in iz dna srca — „naše morje!“

na področju šolstva, javne uprave, dvojezičnosti, v uradnem in javnem življenju itd. V Kanadi so te stvari samo po sebi umljive demokratične pravice, ki jih nihče nikomur ne sme kratiti. Zato je bila tudi izvedba ljudskega štetja v Kanadi mnogo bolj široka in demokratična kakor pri nas v Avstriji.

Še eno vprašanje v zvezi z ljudskim štetjem v Kanadi je zanimivo. To namreč, da je moral vsakdo, ki se je rodil drugod, navesti kdaj se je preselil v deželo. Če bi to vprašanje postavili tudi na Slovenskem Koroškem, bi se pokazale zgovorne številke, ki bi v veliki meri pojasnjevale umetno ponemčevanje naših krajev potom načrtno dirigirane kolonizacije z namenom, da se čim bolj zabriše slovenski značaj našega ljudstva in naše zemlje.

Ko smo že pri primerjavi ljudskih štetij pri nas in drugod po svetu, bi omenili še ljudsko štetje v Švici, ki je bilo izvedeno lanske leto. Da je v Švici kot klasični deželi jezikovne enakopravnosti kaj takega, kar se je dogajalo pri ljudskem štetju na Koroškem, popolnoma nemogoče, ni treba posebej poudarjati. V Švici žive v glavnem štiri narodnosti. Njihova jezikovna enakopravnost se je odrazila tudi pri ljudskem štetju, kajti za vsako narodnost so bile na razpolago vprašalne pole in vse tiškovine v jeziku teh narodnosti. Ob tem primeru se prav nazorno vidi, kako daleč smo na Koroškem še oddaljeni od pravega pojmovanja demokratičnih pravic in enakopravnosti obeh narodov v deželi.

Primerjava je mnogokrat zelo koristna in poučna, ker odkriva temne sence celo tam, kjer nekdo trdovratno trdi, da sije najsvetlejša sonca. Iz primerjave ljudskega štetja pri nas in drugod se nazorno vidi, da je pri nas še mnogo sence. Naša dežela bi samo pridobila na ugledu v svetu, če bi bilo teh senc vedno manj.

Izseljevanje na Madžarskem

Dalje časa je v središču mednarodnega zanimanja množično izseljevanje iz Budimpešte, ki traja že štiri tedne. Madžarske oblasti selijo na stotine in tisoče družin, po večini pripadnike bivšega vladajočega razreda, pa tudi mnogo tovarniških delavcev in staršev, nosečih žen in dojenčkov. Družine, ki se morajo izseliti, dobijo nalog med četrto in šesto uro jutraj, da najkasneje v 48. urah pripravijo prtljago, ki ne sme imeti več kakor 500 kg. Pošiljajo jih na sever na slovaško in sovjetsko mejo, kjer jih vtaknejo v koncentracijska taborišča, deloma pa v zapuščene hiše kulakov in jih zaposlujejo pri poljskih delih.

Ukrepi, ki se prav nič ne razlikujejo od preganjanja s strani Hitlerja med vojno, ko so Nemci preselili na sto tisoče Židov, Poljakov in deset tisoče Jugoslovancev, so vzbudili velik odmev po vsem civiliziranem svetu. Tako je bila madžarska vlada prisiljena, da je dala izjavo o teh izgonih, kjer trdi, da so zdaj izgnali iz Budimpešte samo 924 nezaželenih oseb skupaj z družinami. Oglasilo pa se je tudi glasilo komunistične partije, „Szabad Nep“, ki naglašja, da so ukrepi vlade v zvezi z izseljevanjem upravičeni. Napada tudi zapadni tisk in radio, ki je protestiralo proti tem ukrepom. Zlasti mu ni všeč, da so v angleški spodnji zbornici nekateri poslanci protestirali proti temu preganjanju in zahtevali diplomatsko intervencijo pri madžarski vladi, ki je po določitvi mirovne pogodbe dolžna spoštovati človečanske pravice svojih državljanov.

Pri tem pa je najbolj zanimivo, da skuša madžarski tisk in tudi vlada upravičiti te ukrepe s tako imenovano „jugoslovansko napadno politiko“. Madžarske oblasti so izjavile, da je izseljevanje potrebno zaradi tega, ker pričakujejo napad iz Jugoslavije in da je treba zaradi tega odstraniti iz Budimpešte nezaželjene elemente, da bi preprečili nevarnost pete kolone v primeru vojne. Ves svet pa ve, da Jugoslavija nima nobenih napadalnih namer. Madžarski oblastniki bi hoteli poka-

zati madžarskemu ljudstvu, da je Jugoslavija fašistična država, ki bo napadla vsak čas Madžarsko. Sicer pa te metode niso nove in predstavljajo glavno vsebino sovjetske propagande in tudi diplomatskih akcij proti Jugoslaviji v zadnjih dveh letih.

Spet nove stavke

Zadnje dni se je skoraj po vsej Avstriji razširila stavka delavcev mesarn, ki zahtevajo povišanje mezd za 12 odstotkov. Kot zadnji so se stavkajočim v posameznih zveznih deželah pridružili tudi delavci dunajskih mesarn.

Včeraj pa so začeli stavkati v dunajskih mlinih podjetij, kjer prav tako zahtevajo povišanje za 12 odstotkov. V zveznih deželah se jim nameravajo pridružiti danes, ako medtem ne bi dosegli zadovoljive uspehe.

Vojaška moč ZDA

Delna mobilizacija v Združenih državah Amerike, ki so jo začeli izvajati kmalu po izbruhu korejske vojne, predvideva 3.472.000 mož pod orožjem. Po poročilih ameriškega obrambnega ministrstva je prvi del mobilizacije že skoraj dosežen, kajti oborožene sile ZDA štejejo trenutno okoli 3.341.000 mož, to je 1.841.000 mož več kot pred enim letom. Suhokopne sile štejejo zdaj 1.552.000 mož, zračne sile 850.000 mož, pomorske sile 773 tisoč mož, mornarska infanterija 204.000 mož. Ameriška vojna mornarica šteje trenutno okoli 980 vojniških ladij, med temi 27 nosilcev, tri oklopne križarke, 15 križark in 210 rušilcev. Zračne sile pa razpolagajo s 87 bombniškimi skupinami, katerih število nameravajo zvišati na 95.

Reuter poroča, da bodo ZDA porabile za

PO ŠIRNEM SVETU

Washington. — ZDA in druge zapadne sile bodo končale redakcijo mirovne pogodbe z Japonsko v dveh mesecih, nakar bi morala biti podpisana. Posebni predstavnik predsednika ZDA za mirovno pogodbo z Japonsko John Foster Dulles, ki se je vrnil iz Evrope, je izjavil pred senatnim odborom za zunanje zadeve, da smatra uspehe razgovorov s predstavniki britanske in francoske vlade za popolnoma zadovoljive.

Budimpešta. — Madžarska vlada je uradno priznala, da je bilo med 21. majem in 15. junijem izseljenih iz Budimpešte 924 „nezaželenih elementov“ skupaj z njihovimi družinami. Ministrstvo za notranje zadeve je izdalo seznam princsev, grofov, baronov, generalštabnih oficirjev, igralcev, bankirjev itd., ki so bili izseljeni iz glavnega mesta. Njihova stanovanja bodo zasedli stahanovci in industrijski delavci, ki imajo številne družine.

Washington. — Ministrstvo za vojsko ZDA je sprejelo ostavko poveljnika ameriške 6. armade generala Alberta Wedemeyera.

General Wedemeyer je dal pred kratkim pred anketnim odborom ameriškega senata, ki preiskuje okoliščine, zaradi katerih je bil zamenjan Mac Arthur, izjavo, da se z vojaškega stališča strinja z zahtevo generala Mac Arthura, naj bombardirajo Mandžurijo.

Bejrut. — Predsednik libanonske vlade je izjavil, da arabska liga za sedaj ne želi pristopiti k nobenemu bloku in da je treba počakati, da bosta ZDA in Velika Britanija jasno povedali svoje stališče do sredozemskega pakta oziroma pakta o Srednjem vzhodu. Arabsko javno mnenje je za sodelovanje s Turčijo in zapadnimi vesilami v okviru srednjevzhodnega ali sredozemskega pakta, toda samo s pogojem, da bodo na zadovoljiv način rešeni problemi v zvezi z razdelitvijo Palestine. Med nerešenimi vprašanji je vprašanje repatriacije in naseljevanja ter izplačila odškodnine Arabcem, ki so se izselili iz Palestine.

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

Predvajanje jugoslovanskega umetniškega filma

„SOFKA“

in drugih kulturnih filmov

v Vrbi

dne 29. junija 1951, ob 15. uri v kino-dvorani;

v Maloščah

dne 29. junija 1951, ob 20. uri v kino-dvorani

v Zelezni Kapli

dne 1. julija 1951, ob 11. uri v kino-dvorani

v Pliberku

dne 2. julija 1951, ob 20. uri v kino-dvorani;

v Borovljah

dne 3. julija 1951, ob 20. uri v kino-dvorani;

v St. Jakobu v R.

dne 4. julija 1951, ob 20. uri v kino-dvorani

K številni udeležbi prisrčno vabi

Slovenska prosvetna zveza

Posebne znamke Združenih narodov

Izdali bodo v promet poštne znamke Organizacije združenih narodov. Odobreni so že načrti za te znamke, na katerih bo napisano ime „Združeni narodi, v angleškem, francoskem, ruskem, španskem in kitajskem jeziku. Poleg običajnih znamk bodo izdane tudi letalske znamke.

ERP-dobave Avstrije v maju

Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo je sestavilo pregled vseh ERP-dobav avstrijskemu kmetijstvu v maju 1951. Iz pregleda posnemamo, da je Avstrija dobila 462 ton hibridne koruze (za seme), 29.764 ton krmne koruze, 21.215 ton Milocorna, 721 ton ovsa, 1185 ton ječmena, 1289 ton oljnih tropin, 864 ton sojinega zdroba in 464 ton ribje moke, na gnojilih pa je dobila 6990 kg kalijeve soli, 5546 ton tomaževе žlindre in 13.976 ton superfosfata. Mimo tega je med drugim še dobila 219 posnemalnikov iz Švedske in 23 samovezalnikov za žetev.

S tem v zvezi bi bilo posebno opozoriti na gnojila, ki jih je bilo spomladi težko dobiti in ki jih je sedaj dovolj na razpolago. Kmetovalci naj bi se že sedaj založili z njimi, hkrati pa založili tudi s pocenjenim gnojilnim apnom, ki je tudi na razpolago.

KOLENDAR

27. junij, sredo: Hema, vdova
28. junij, četrtek: Irenej škof
29. junij, petek: Peter in Pavel.

SPOMINSKI DNEVI

27. 6. 1943 — Prihod angleške misije za zvezo h glavnemu štabu NOV in POS.
28. 6. 1339 — Bitka na Kosovem polju. — 1896 — Prvi zbor jugoslovnske socialistične stranke. — 1914 — Gavrilu Princip je ustrelil v Sarajevu avstrijskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda. — 1919 — Podpis mirovne pogodbe v Versaillesu. — 1921 — Atentat na regenta Aleksandra v Beogradu.
29. 6. 1586 — Umrl v Derendingenu v Nemčiji Primož Trubar. — 1877 — Rojen v vasi Stričici v Bosanski Krajini pisatelj Peter Kočič. — 1943 — Mnogi žični pokoli okupatorja nad 324 Srbi v Kruševcu.

ZELEZNA KAPLA

Preteklo nedeljo se je pripetila v Železni Kapli pomilovanja vredna nezgoda. Desetletni šolar Wolfgang Hohenau iz Miklavčevega je čakal na postaji na vlak v Miklavčevo. Z njim je bil še njegov prijatelj Jurij Burkhard. Fanta sta našla v potoku ročno granato na katero sta lučala kamenje. Nenadoma je granata eksplodirala in Wolfgang je zadobil težke poškodbe. Utrpel je poškodbe na glavi, izgubil desno oko in odtrgalo mu je levo roko. Njegov tovariš Burkhard je bil le lahko ranjen. Wolfganga so prepeljali v deželno bolnišnico v Celovec. Domnevajo, da je granato naplavila močno narasla in deroča voda.

ROŽEK

Šolarji rožeške šole so na iskanju koloradskega hrošča na nekem polju v občini Rožek našli krompirjevega hrošča in 20 hroščevih ličink. Ogroženo njivo je Deželna kmetijska zbornica takoj obdelala s sredstvi za pokončevanje škodljivcev. Deželna orožniška komanda javlja, da so tudi v nekaterih drugih krajih v beljaškem okraju našli koloradskega hrošča.

CELOVEC

V soboto je obiskal indijski minister iz New Delhija I. A. Atal indijsko razstavo v deželnem muzeju, kjer se je dalje časa zadržal in se o njej zelo laskavo izrazil.

Avto strmoglavil v jezero

Osební avto, ki ga je vodil zdravnik dr. Josef Spust iz Linda v Dravski dolini je v nedeljo okoli tretje ure zjutraj zavozil čez meter visoko zaščitno zidovje in strmoglavil v Milstatsko jezero, kjer se je večkrat prekucnil. Doktor Spust in Gottfried Korb sta se mogla iz voza rešiti, dočim so se ostali in sicer trgovec Vincenc Schunko in njegova žena Friderika ter žena Gottfrieda Korba, Anelise Korb, pogreznili z avtom vred v jezero. Močno poškodovani avto so z mrtvimi trupli obeh žen v nedeljo dopoldne potegnili iz globočine kakih desetih metrov. Truplo Vincenca Schunka še tačas niso rešili.

Ksaver Meško:

NA POLJANI

43. nadaljevanje

Zelena barva veternic je oblede, kakor obledi z leti prijazni spomin na lepe dni. Kakor bolne, krmežljave oči so gledala okna na mimoidočega, dudečega se in vprašajočega v dvomih:

„Ali je to nekaj tako ponosni dom, sedež med topoli kakor princesinja sredi svojih pačev?“

Šel je zamišljen dalje svojo pot, in začudenje je šlo z njim. Čutili so se še domačini in so zmajevali z glavami in so se vpraševali:

„Kako prekletstvo je zadelo to hišo, da je propala tako naglo in tako žalostno, da je umrla povsem?“

Ker mnogokomu še ni bilo jasno, da mora zavladati smrt, kjer ne kraljuje ljubezen.

Čutil se je večkrat sam stari Železnik, ko je stal onstran ceste ali na cesti, in sta si zrla s Trato v oči. Gledala ga je zlovoljno, sovražno, govorila mu je o nekdanjih dneh, o prošli lepoti in mu je kazala vso sedanjo revščino in beraštvo.

„Tvoj greh me je izročil smrti!“

Ni odgovoril, ni se poskusil zagovarjati. Ker prazne bi bile besede, govorjene v ve-



Sveta si zemlja in blagor mu, komur plodiš...

Dejal sem tovarišu Črčuju, ko sem se vračal od trudapolne pešhoje po pliberškem okraju severno od mesta, da bi napisal, če bi bil pesnik in bi imel čas, s svojega potovanja roman pod naslovom „Blagoslovljena zemlja“. Ker mi vendar niso dani ti osební pogoji, se omejujem samo na naslednje popotne zapiske.

Kdor je vzrastel na tako trdi in skopi rožanski zemlji kot jaz, tega prevzame vedno znova neka posebna opojnost, ko zagleda pred seboj rodovitna in v poletni prelesti razbohotena pliberška polja. Posebno letos.

Mene, ki sem izšel iz proklete, revne, prodnate zemlje pod Obirjem privlači bohotnost pliberške travniške ruše, v kateri najdeš vse kakovosti trav, od debele sladke boljke do zlatega ovasa. Posebno zlati oves, to najboljšo in najdragocenejšo travo najdeš ob blaških treh vaseh in v Vogrčah mestoma kar v čistih posevkih. Tu in tam naletiš sicer tudi na goste čiste posevke trde pasje trave, toda vsa travnišča so tako bohotna in tako visoka, da bodo dala letos dvakrat več tečne gmote kot najlepši posevki rži enake površine.

Kako skrbno in s kako ljubeznijo in trudom negujejo in plejejo po Rožu in v Zilji koruzo — sirek, ki da največ hrane za ljudi in živino, tu na prostranem, razsežnem ozemlju občine Blato z najizrazitejšim in najvidnejšim slovensko-rodinim obrazom v Podjuní, pa si lahko privoščijo vsled blagoslovljene rodovitne zemlje, da pridelovanje koruze enostavno opustijo.

Eno samo zeleno morje lucerne, notoke, visokih trav, repice, pretežno rodovitnika, sončničnih njiv in posameznih žitnih posevkov valovi od Blata preko Cirkovč, Vidre vesi, mimo Doba, v Vogrče in mimo Gore tja v Rinkole.

„Kako srečen bi bil, če bi zamogel kmetovati tu, kmetovati tako ubrano kot nekoč moj srčnodobri oče na Kočuhí, neke na strmeh, a rodovitnem pobočju visokega Komelja“, razmišljam, ko potujem dalje ob žuborečem, bistrškem potoku in daljnem šumenju komeljskih gozdov od Cirkovč v Vidro ves.

Usta pozabi zapreti od začudenja star, nasmijan in mladostno živahen oča, Krevčev sosed, ki v senci hleva kleplje koso, ko kot gosposko oblečen popotnik v slovensčini in strokovnjaško izrazim svoje začudenje nad redko deteljico v zelenem ječmenu. Krevčeva zavedna družina, ki nestrpno pričakuje spet našega slovenskega živinozdravnika, kateri jo je obiskal v letošnji zimi, pa se upravičeno ponasa z mladim toplokrvnim konjičkom grabštanskega plemena. V našem gospodarskem oporišču med Pliberkom in Zvabekom, pri Kropu, pa ne vem, komu bi s svojim prihodom posvetil več pažnje. Ali dobrodušnemu

očetu, marljivim, simpatičnim hčerkam, razgibani, odločni gospodinji ali našemu vsestransko na vseh poljih, v gospodarstvu kakor v prosveti, tako zaslužnemu Mirkotu. Toda ocenjevanje živine, rojenje čebel in nujnost sušenja pokošene trave, samo po sebi reši mojo skrb.

Nato sva z našim dobrim Mežnarjem in njegovo sestro v Dobu obravnavala načrtovanje izgradnje velike nove gospodarske stavbe.

Nadaljnje potovanje me je privedlo k Možini in bolj za šalo kot za res, sem oškrcnil našega Zlindra, katerega danes spet ni doma in katerega najdem sedaj vedno le nekje na traktorju, odkar si je omislil stroj, češ: „Tovariš, traktor in puška sta strup za kmeta“. Zlindr je namreč kljub temu, da je izredno dober in preudaren gospodar, tudi strasten lovec.

Pri zadnji, a menda gospodarsko najmočnejši hiši v Dobu, pri Božiču, pri katerih pridelujejo po štiri hektarje lucerne in ravno toliko krompirja, pri kateri gojijo zadržno kontrolirano plemensko živino, kjer krmijo tej še zdaj, sredi leta, lansko seno in lanski silo, sem spet samo gospodarski strokovnjak.

Žal gospodarja, kakor skoraj vedno, tudi danes ni doma in tudi, komaj verjetno, gospodinja, ki je sicer vedno tako kmečko-zagrizena v delo v kuhinji in v hlevu pri njenih osmih kravah in ščetinarjih, da komaj utegne spregovoriti besedo s teboj, danes v svojstvu občinskega števnege komisarja uraduje cel dan neke v vasi. Tako se zamorem pogovoriti tu le sicer zbuženimi a izredno simpatičnimi malimi in velikimi otroci.

Bledo, a še vedno vroče sonce v vlažni poletni soparici zahaja že v zaton, ko moram danes neusmiljeno še naprej iz Doba v poldrugo uro oddaljene — Vogrče. Ne bi zmagal po celodnevni hoji še večerne poti če bi me ne vodila ljubezen do stroke, do valujočih žitnih polj, zelenih detelj, tihih travnikov in stalno novih vtisov med njivami in gozdom.

Dve samotni kmetiji, zelena jasa sredi temnega gozda in spet gozd, potem pa v globeli, v globoki strugi rujava široko-narasla, Drava, da te je kar strah pogledati po strmeh bregu nizdol.

Ko pridem končno v večernem mraku na vogrško polje, izdatnem med običajno letošnjo bohotnostjo kot pravo redkost, njivico še prav drobne, košate in zdravilne konoplje.

Prižgati moramo že luč, če hočem izvršiti še dokončno poslovanje pri Sulnu. Razgibani, tehtni pomenki z zavedno, napredno Sulnovo materjo in njenim preudarnim, izkušenim

zetom ne presahnejo, in ko ocenjujem in merim najlepše živali, ugotovim kakor pri vseh hišah s pliberških polj, tudi pri Božiču Dobu, v krmi silno pomanjkanje rudninskih in vitaminskih snovi. Kljub vsej bohotnosti in redilnosti nedostaja v blaški občini pridelanim travam rudnin in drugih najsubtilnejših živiljenjskih snovi, kar ima znaten vpliv na razvoj živali in njih užitke in deloma mogoče tudi (ne zamerite) na ljudi. Tako sem razumel, ko je danes drugega junija še prišel v poslovalnico pliberške slovenske zadruga, v kateri se slučajno nahajam, mlad tuj možki in je zahteval — rudninske lizalne kamne. Kakor ni nikjer na svetu vse popolno, tako ima pomanjkljivosti pač tudi naša blagoslovljena pliberška zemlja.

Kljub vsemu blagoslovu, ki ga deli tu v tako obilni meri mati narava, pa bo zamogo obstati naše kmečko ljudstvo na svoji ljubljani, iz davnih rodov podedovani zemlji le, če bo obilnemu blagoslovu zemlje sledil predvsem tudi blagoslov in izplačljivost v prodaji pridelkov in na — trgu.

France Vernik

VELIKOVEC

Na pokopališču v St. Rupertu pri Velikovecu so v petek, dne 22. junija pokopali ženo okrajnega šolskega nadzornika gospo Marijo Maklin, ki je umrla po kratki zavrtni bolezní. Pogreba se je udeležila velika množica poleg zastopnikov deželne vlade, okrajnega glavarstva in šolskih oblasti.

ST. JAKOB V ROŽU

Na cesti pri vasi Kot je vozil kmet Franc Ulbing s konjsko vprego z enim konjem. Za vozom je pridrvel tovorni avto in zadel v voz. Pri tem se je konj splašil in skočil čez plot ob cesti. Ulbing, ki je šel poleg voza je padel in bil od sprednjega dela voza povozen in zadobil znatne poškodbe. Tudi konj je utrpel poškodbe.

PLIBERK

V nedeljo, 24. junija t. l. je mladina iz pliberške okolice igrala v Breznikovem kozolcu igro „Slehnernik“. Za nastudiranje igre se je potrudil gospod kaplan Kulmež. — V Pliberku je umrla v mestu in okolici dobro znana Mica Krajger in smo jo v ponedeljek spremlili k zadnjemu počitku. Počitek je Mica zaslužila saj ji je bilo življenje neprenehno delo in garanje in je prišla za vsako, tudi najtežje in najneprijetnejše delo. Pomagala je povsod, kjer koli je bilo treba. Kljub težkemu življenju pa je bila vedno vedra in dobre volje in se je rada pošalila. Naj počiva v miru!

tukaj? Ali je tat? A kaj naj ukrade?... Prišel je gotovo tirtat! Izognimo se, bežimo!“ Gluho dekle je srečal kje v samotni veži, po plesnobi in trohnobi dišeči. Postala je na mestu in je odprla usta od začudenja. „Glej, kako je zablodil tuj, živ človek v mrtvašnici?“

Malke ni bilo več na Trati. Izvrgla jo je Trata, ker ze čutila, da je še mnogo življenja v cvetočem mladem telesu. Ona pa je držala v sebi le smrti zapisane. Izvrgla jo je, in Malka je bežala sama pred smrtjo, ki ji je zrla nasproti vsepovsodi.

Tako je ostal iz vsega rodu Železnikov edini Peter, posvečen, izročén poginu.

Pil je neprestano. Dokler je dal še kdo denarja na Trato, si je izposojeval. Ko ni zaplaval nihče več ne goldinarja veliki, pusti mrtvašnici, je pil, kjer je dobil kaj. Ko ni imel ne solda več, a mu niso hoteli plačevati in dajati pijače tudi znanci, je prišel k očetu Malkinemu. Da se ga odkriža, mu je dajal denarja, a skopo. A še tega je zapil Peter takoj. Včasih ga je videla Malka pijanega se gugati po ulici in se mu je izognila od daleč. Doma je prejkala potem ure od jeze in sramote.

„Kaj ste storili z menoj, o oče! Zakaj ste me umorili v najlepših letih!“

„Ne jaz, dete, Trata te je...“

Komaj je upal izgovoriti, včasih je le mislil, da je ves začetek nesreče v Trati. Ob trp-

ljenju hčerkinem se je postaral in je postajal slaboten in neodločen.

Večkrat ni šel Peter po ves teden spat domov, ne v sobo in ne v listnjak, kjer je prespal že marsikatero noč: ker preblizu sebe je čutil smrt doma na Trati in ni mogel spati vso noč, dasi so bile misli utrujene in zmene od pijače, in je bilo telo oslabiljeno in počitka potrebno.

A včasih ga je zvalil dom z neodoljivo silo v se. Ob dneh treznosti je bilo to. In tedaj je stopal s tihimi, opreznimi koraki, s svečanim razpoloženjem v sru po sobah in hodnikih.

Kakor Vendelin nekoč, ob dneh, ko je bil svečan praznik v nemirni, obupni njegovi duši, je klical ob teh dneh Peter iz večnosti preteklost in iz preteklosti spomine. In glej, malo je bilo lepih, a mnogo grenkih in očitajočih, ki so mu obtežili misel in srce s težkim bremenom. Zakaj veliko krivde je bilo v delih, ki so vstajala iz prošlosti, od mladostne nevhvaležnosti do ljubeče, le dobro mu hoteče smrtelne do brezvestnega umora Jerice.

In kazen za greh je smrt, o Peter!

„Saj je morala umreti Trata ob takšnem sinu in takšnem gospodarju...“

In umrla je, resnično... A kazen za greh je smrt: še njega pokoplje dom pod svojimi razvalinami, ko se zruši povsem v prah. Pra-

NAFTA

O tem, da je nafta ena danes najvažnejših strateških surovin, najbrže ni treba izgubljati besed. In kadar je šlo za to, da dobi kdo nadvlado nad tem smrdljivim oljem, so bili atentati, državni udari, revolucije in državljanske vojne dobrodošla in večinoma tudi uspešna sredstva za doseg ciljev posameznih konkurentov.

V drugi polovici preteklega stoletja je propal londonski advokat William Knox d'Arcy kupil vozno karto za Avstralijo in kmalu nato našel tam v Mount Morgan najbogatejše zlate rudnike na svetu. Čez noč je postal mnogokratni milijonar in verjetno bi končal svojo kariero kot soliden rentnik pri rezanju kuponov, če ga ne bi njegova pustolovska narava vlekla na nova polja dela. Knox d'Arcy je bral v starih knjigah o nekakšnem smrdljivem, gorečem olju v področju Perzije in si je zabil v glavo, da mora to biti petrolej. Zato je kupil sedaj vnovič vozni listek do Teherana, vzlet kot koncesijo ozemlje približno tako veliko kot je Francija in pričel iskati, iskati...

Iskal je tako dolgo, dokler ni zapravil vseh svojih zlatih milijonov, in k temu še lepe denarje, ki so mu jih dali na razpolago prijatelji iz londonskega Cityja, dokler ni slučajno srečal mladega francoskega arheologa, ki ga je opozoril na pokrajino na planoti Meidan in Naftun. In res, nedaleč od nekega templja iz šestega stoletja pred našim štetjem je zadel Knox v drugič glavno tombolo: 28. maja 1908 je odkril na tem mestu najbogatejša nahajališča nafte na svetu.

Angleška admiraliteta je takoj spoznala važnost tega odkritja in postavila vse to ozemlje pod svojo „zaščito“, obenem pa obdržala vso zadevo v strogi tajnosti, tako da je celo angleški parlament zvedel o bogastvih nafte v Perziji šele tik pred prvo svetovno vojno.

William Knox d'Arcy je osnoval družbo Anglo-Iranian-Oil Company (AIOC), ki je od takrat obvladala ves bližnji Vzhod, diktirala zunanjo politiko Anglije na bližnjem Vzhodu — in kasirala ogromne dobičke. Toda ni ga veselja brez grenkih uric. Kaj kmalu se je pojavila nevoščljivost dobrih sosedov in svoje prste sta pričela vtikati v perzijske zadeve najprej Amerika, nato pa še Sovjetska zveza, posebno po drugi svetovni vojni, ko je postal položaj Anglije precej košljiv.

Najprej so se pojavili Amerikanci, seveda z dolarji. Ponudili so transki vladi svoje „dobre usluge“, enajst ameriških tehničnih in investicijskih trustov je osnovalo leta 1946 „Overseas Consultants Inc.“, ki je s sodelovanjem iranskega ministrstva za planiranje, v katerem ima velik vpliv šahov mlajši brat, izdelalo sedemletni plan, ki bi ga naj financirali iz povečanih davkov AIOC. Po tem sedemletnem načrtu bi bilo potrebno najprej izboljšati zdravstveno in socialno stanje v deželi, izvesti melioracije, agrarno reformo in asanacijo velikih predelov, nato šele preiti na industrializacijo — zakaj to, je prav lahko uganiti, saj bi bili na ta način Perzijci še dalje časa prisiljeni kupovati v Ameriki in pri povečanem življenjskem standardu bi bili pripravljeni tudi več kupovati kot sedaj. Plan je bil sprejet in šah je imenoval za ministrskega predsednika svojega šefa generalštaba Ali Razmaraha, ki se je polno zavzel za ta novi načrt.

Toda proti temu razvoju so se pojavile kaj kmalu močne nasprotujoče sile, ki jim to ni bilo po godu iz najrazličnejših vzrokov. Veliki fevdalni gospodje so se zbal za svoje pozicije — niti agrarna reforma, niti namakanje velikih pokrajin, ki bi naj dalo zemljo do sedaj sproletariziranemu kmetu in ki bi jih oropali cenene delovne sile, jim ni bilo po volji. Drugi krogi so bili zopet za to, da bi se kapitali vložili v kratkoročnejša podjetja — predvsem v lahko industrijo, ki nosi hitrejšo in večje dobičke kot melioracija tal. Železniške proge ali celo asanacijska dela.

Te kroge je podpirala tudi AIOC, čeprav so se ti ljudje že preje zavzemali za nacionalizacijo naftnih polj. Toda sir Fraser, predsednik AIOC, je menil, da se je treba najprej rešiti neprijetnega

sedemletnega plana, nato pa bodo že še pomirili duhove okrog nacionalizacije. In res, v parlamentu so o planu brez konca debatirali — in zgodilo se ni nič. Tudi ni bilo ameriških kreditov — razen nekaj orožja za moderniziranje iranske armade.

Sedaj pa je sklenil ministrski predsednik Razmarah trgovinsko pogodbo s Sovjetsko zvezo, ki je prinesla Iranu precejšnje ugodnosti, kot „proti-uslugo“ pa so Iranci ubrali milejši kurz napram komunistični stranki in Sovjetski zvezi sploh. Razmarah si je pač mislil, Amerika je daleč — Rusi pa so vendarle sosedi.

Toda sedaj je postala Amerika pozorna. Truman je poklical na posvetovanje svojega veleposlanika v Iranu in posledica teh razgovorov je bila, da so Amerikanci sklenili odpreti svoje dolarske zapornice. V tem pa je neki verski fanatik ubil ministrskega predsednika Razmaraha. Točno bo pač težko ugotoviti, kako in zakaj je moral pasti Razmarah. Toda eno je jasno: če bi njegovi načrti dozorili, bi prišlo do socialnih reform v deželi in tedaj bi morala AIOC seči glavo. Torej motivov se ne manjka.

Pa tudi tokrat ni bilo brez presenečenj. Takoj po umoru Razmaraha je prišlo do široke akcije okrog podržavljenja naftnih polj. AIOC je stala v trenutku nasproti široki koaliciji, ki je soglasno zahtevala podržavljenje, čeprav je v mnogih drugih ozirih šla diametralno narazen. Res je, da bodo Iranci le s težavo — vsaj v prvem času — z lastnimi silami v istem obsegu eksploatirali svoje petrolejske vrelce in da je AIOC mnogo pripomogla k napredku dežele, toda Iranci so trmasti ljudje in pravijo, da so Angleži za svoj trud bili že dovolj poplačani.

Koalicija, ki je sedaj končno dosegla potrditev nacionalizacije tako v parlamentu kakor tudi pri šahu, je kaj pisano sestavljena. Na eni strani so muslimanski fanatiki, ki so se priključili prokomunistični stranki Tudeh in katerim je materialna in kulturna premoč tujcev — Angležev in Amerikancev — trn v peti. Njihova verska nestrpnost pa jih približuje velikim fevdalnim gospodom, ki predstavljajo od Mohameda postavljeno ureditev sveta. Fevdalci sami, ki so bili dolgo časa prijazni AIOC, so sedaj dejali: z denarjem za nafto bomo sedaj lahko izvedli melioracijo puščav in bomo tam naselili kmete brez zemlje, tako da postane agrarna reforma nepotrebnost. Tem pa se je pridružilo še meščanstvo, ki upa, da bo sedaj lahko zasedlo v podržavljenih naftnih podjetjih lepe pozicije, ki so jih do sedaj imeli v rokah tujci.

Tako približno se vrtijo stvari v Iranu. Težko je danes reči, kako se bodo dokončno zvrtele. Vsekakor pa je jasno, da pomeni podržavljenje nafte v Iranu velik korak naprej k samosvojitvi polkolonialnih držav, ki so morale še nedavno plesati tako, kot so jim drugi žvižgali.

Tržno poročilo

V četrtek, 21. junija, so na celovškem trgu prodajali: krompir (nov) kg po 2.— šil., krompir (star) kg po 0.80 šil., pesa kg po 3.— do 4.— šil., koleraba kg 2.50 do 3.— šil., karfiola kg po 3.50 do 4.— šil., zelje kg po 3.— šil., zelje — sadike 100 komadov 4.— šil., kumare kg po 5.— do 6.— šil., grah v stročju kg po 3.— do 4.— šil., solata kg po 3.— do 4.— šil., rabarbara kg po 4.— do 6.— šil., špinaca kg po 2.— do 2.50 šil., por kg po 2.— šil., peteršilj in zelena kg po 4.— šil., korenje šopek po 0.50 do 0.60 šil., namizna redkvice šopek po 0.50 šil., čebula (mlada) kg po 4.— šil., čebula (stara) kg po 3.60 do 4.— šil., kisló zelje kg po 2.— šil., češnje kg po 4.— do 6.80 šil., jagode kg po 8.— do 10.— šil., jajca komad po 0.85 šil., kokoši komad po 20.— šil., petelin komad po 35.— šil., purani komad po 45.— šil., skuta kg po 7.— šil., presno maslo kg po 20.— šil., ajdova moka kg po 3.50 šil.

vično je tako! Kaj hoče še na svetu, ko je zapadel že davno smrti — ker kazen za greh je smrt!

„Vem, umrem, ko je prodajo, moram umreti! Bodi torej!“

Sedel je kam v kot, na polpolomljen stol ali na stopnice s hodnika v vežo, umazane in preperle. Zakril je glavo z rokami in je zaihtel obupno, mučen in razjedan od žgčega, prepoznega kesa nad obilnimi grehi in nad izgubljenim življenjem.

„O mati, ko bi živela ti in bi me vodila s svojo ljubeznijo v življenje...“

Kamen, ki je padal in se je pogrezal, a ni poznal čudežne moči, ki bi ga dvignila in bi ga rešila: ljubezni.

„Mrtva je Trata! A še mrtvi ne dajo miru: prodajo jo.“ je pisal Ivan.

A brez velikega nemira, skoro z radostjo sta sprejela Vendelin in Nande to novico. Brez strahu sta trla naproti velikemu dnevu. Vendelin je upal, odkar je vstal sam, neprenehoma na vstajenje Tratin. A ne samo upal je, odločno in resno je delal za domačijo. Ker zdaj je umeval veliko skrivnost: rešitev sveta je v delu, v delu rešitev posameznikov, edino v delu in v trudu rešitev umirajočih in umrlih naših domov. In tako je vzljubil delo.

„Od začetka“ — je pisal o njem župniku

odvetnik Cvetko — „ga je prišlo pač še včasih, in bal sem se nekaterekrat, da zabrede nazaj v prejšnje življenje. A opustil je pitje in postopanje nenadoma spet, kakor bi se zbal nečesar ali bi se domislil neke čudežne skrivnosti...“

In resnično, velika je bila ta skrivnost: spoznanje svetosti dela. In še večja je bila skrivnost ljubezni, ljubezni do doma, do rajne mamke, do sester, ljubljenih sedaj tem bolj, ker jim je ostajal dolgo dolžan ljubezen, ljubezni do očeta starca, ki mu je sicer ni posojeval, ljubezni celo do Petra, dasi je čutil, da temu ni mogoče pomagati: „Ne umeva ljubezni in zato umre in se pogubi...“

Tako je živel samo delu, iz ljubezni; ljubezen in trud pa rodita upanje.

„Rešimo jo, moramo jo rešiti!“ — je pisal župnik, Ivanu in Vilmi, poročeni Dolinarju kmalu, kar se je preselil oče v dom onkraj ceste, Lojzetu in Florijanu. — „Nande je pripravil že lepo vsoto, nekaj nam da morda vaša posojilnica, ostalo dobimo tukaj v mestu. Poskrbel sem in mi je zagotovljeno. Tako jo rešimo, našo mater! Jaz je ne nameravam prevzeti, Nandetova in Tinkina bo! Je že vse dogovorjeno med nami. Tako ostane nam in pod spretno roko in odločno voljo Nandetovo oživi nanovo...“

(Konec v prihodnji številki)

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

V petek, 29. junija:

6.10 Pet minut za kmetijstvo — 7.15 Pestra glasba — 8.15 Kaj kuham danes — 8.30 Pozdrav zate — 10.45 Za kmečko gospodinjstvo — 11.00 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 13.45 Znanje za vse — 14.30 do 15.00 Poročila. Komentari. Sodobna vprašanja — 15.00 Koncert — 16.00 Pevska ura — 16.20 Za mladino — 16.45 Stari narodi v novem svetu — 18.00 Kmečka glasba — 18.55 Poročila o športu — 23.25 Godba za ples.

RADIO SLOVENIJA

Petek, 29. junija:

5.25 Narodni napevi — 6.10 Vesel spored s plošč, vmes gospodinjki nasveti — 12.00 Lahek promenadni koncert — 13.00 Pisan spored popularnih skladb ter narodnih in umetnih pesmi — 14.45 Napevi iz ameriških filmov — 18.00 „Prireditelji slovenskih narodnih pesmi“: Oskar Dey — 18.30 Igra Orkester Radia Ljubljana — 19.10 Igra Kmečki trio — 19.30 Želeli ste — poslušajte!

KINO-PREDSTAVE

CELOVEC

Carinthia

v torek, 26. do četrta, 28. junija:
„Karten, Kugeln und Banditen“
v petek, 29. junija do ponedeljka, 2. julija:
„Rauschgiftbrigade“

Peterhof

v torek, 26. do četrta, 28. junija:
„Rivalen“
v petek, 29. junija do ponedeljka, 2. julija:
„Nordwest-Fährte“ (barvani film)

Prechtl

v torek, 26. do četrta, 28. junija:
„Das Tal der Indianer“

Stadttheater

V petek, 22. do četrta, 28. junija:
„Argentinische Nächte“ (barvani film)

Volkskino

v torek, 26. do četrta, 28. junija:
„Abenteuer an Königshof“

VRBA

v sredo, 27. in v četrtek, 28. junija:
„Der schwarze Spiegel“
v petek, 29. junija do nedelje, 1. julija:
„Opfergang“

BOROVLJE

V sredo, 27. in v četrtek, 28. junija
„Königskinder“

VELIKOVEC

V sredo, 27. in v četrtek, 28. junija
„Artistenblut“

ST. JAKOB V ROŽU

v soboto, 30. junija in v nedeljo, 1. julija:
„Es lebe das Leben“

ŠPORTOTO

Kdor je tako tipal, je pravilno tipal

Jugoslabien — Schweiz	7:3	1
Schweiz B — Luxemburg	4:3	1
Amateure Steyr — Wimpassing	3:2	1
Oberlaa — Kapfenberg	2:2	x
Mödling — Hohenau	2:0	1
Schwechat — Gaswerk	3:2	1
WAC — Stadlau	0:0	x
Red Star — Fav. AC	izpadlo	
Gmunden — Urfahr	8:1	1
Austria Lustenau — Rätia Bludenz	4:1	1
SK Kufstein — Innsbrucker SC	2:1	1
Innsbr. AC — Blau-Weiss Feldkirch	4:3	1
Polizei Innsbruck — GAK	1:3	2

Železniški jubileji

Dne 30. maja je minilo 45 let, odkar je stekla železnica Celovec — Bistrica v Rožu. Istega leta 19. julija je začela obratovati delna proga Jesenice — Trst in meseca septembra so odprli progo od Bistrice do Podrožice ter progo Jesenice — Gorica — Trst. Takrat so izročili prometu celotno karavansko in bohinjsko progo. Dne 21. junija je prav tako spominski dan, ker takrat so izvedli prvi vbod z lopato za karavansko železnico.

— 20.00 Tedenski zunanje-politični pregled dr. Egon Tomca — 21.00 Ciklus predavanj iz zgodovine slovenske literature — 22.30 Zabavno glasbo igrajo veliki orkestri — 22.30 Oddaja za inozemstvo v nemščini.

Sobota, 30. junija:

5.25 Veder jutranji spored — 6.15 Jutranji koncert — 13.00 Za vsakogar nekaj — 14.00 Zabaval vas bo Veseli kvintet — 14.30 Športno predavanje — 14.40 Poje pionirski zbor II. gimnazije iz Krnaja — 18.10 Slovenske narodne pesmi — 18.30 Oddaja za pionirje — 19.10 Lažje skladbe za veliki orkester — 19.40 Kulturni pregled — 20.20 Veseli večer — 21.30 Igra Zabavni orkester Radia Ljubljana — 22.30 Za ples in razvedrilo.

Nedelja 1. Julij:

7.15 Lahek jutranji spored — 8.00 Igra godba na pihala komande Armije pod vodstvom Stjepana Dleska, 8.30 Zabavna glasba — 9.30 Dopoldanski simfonični koncert — 11.00 Pesmi in plesi narodov Jugoslavije — 12.00 Lahek opoldanski koncert — 13.00 Pol ure za pionirje in cicibane — 13.30 Želeli ste — poslušajte! — 16.50 Kmetijski nasveti — 17.00 Zaplešimo v veselo popoldne — 22.50 Glasba za oddih.

Počitniška akcija za otroke (2. skupina)

Prijavite otroke v 2. skupino na okrevanje v počitniške kolonije v Jugoslavijo! Sprejemajo se otroci v starosti od 7. do 14. leta. Rok za prijavo v 2. skupino je najkasneje do 10. julija 1951 in sicer pri Zvezi slovenskih žena, Pokrajinski odbor, Celovec, Salmstraße 6.

Prijavi mora biti priloženo:

Osebna izkaznica (če je še nima, se dobi na občinskem uradu);

zdravniško spričevalo;

izjava očeta ali varuha na posebni tiskovini, ki se dobi na Pokrajinskem odboru Zveze slovenskih žena v Celovcu in

25 šilingov za vsakega otroka (za nabavo potnega dovoljenja, vožnjo do državne meje in nazaj ter druge potreščine).

Zveza slovenskih žena
Pokrajinski odbor

Prireditelji „Slovanskega dneva“ na Dunaju se zahvaljujejo našim pevcem

Prireditelji „Slovanskega dneva“ na Dunaju so poslali na naslov Zdravka Hartmana naslednje pismo, ki ga v celoti objavljamo:

Prireditelji „Slovanskega dneva“, ki je bil dne 2. in 3. junija na Dunaju, katerega ste se tudi Vi v velikem številu udeležili, si štejemo v čast, da se vam za vaše sodelovanje najgloblje in pristrčno zahvalimo.

Vi ste v odlični meri doprinesli k uspehu slavnostnih dni in ste nam, kakor široki javnosti pokazali vašo visoko ljudsko pevsko umetnost slovenske narodne manjšine na Korškem. Bilo je pravo doživetje in nam je v čast, da vam izrazimo še enkrat našo najtoplejšo zahvalo.

S tovariškimi pozdravi

Viljem Goldmann

tajnik

Johann Šiša

predsednik

Vedno več prometnih nezgod

Statistični podatki navajajo, da so prometne nezgode v letošnjem letu močno narasle. Iz statistike je razvidno, da so se v posameznih mesecih letošnjega leta pripetile naslednje nezgode, kjer je nastala osebna in materialna škoda:

Januarja 1951: 52 mrtvih, 227 težko poškodovanih, 498 lahko poškodovanih in 117 poškodovanih nedognane stopnje, skupno: 874 oseb in 1165 primerov materialne škode. Februarja 1951: 42 mrtvih, 215 težko poškodovanih, 503 lahko poškodovanih in 101 poškodovanih nedognane stop., skupno 861 oseb in 1045 primerov materialne škode. Marc 1951: 49 mrtvih, 296 težko poškodovanih, 648 lahko poškodovanih in 137 poškodovanih nedognane stopnje, skupno: 1103 oseb in 1243 primerov materialne škode. April 1951: 64 mrtvih oseb, 455 težko poškodovanih, 1210 lahko poškodovanih in 274 poškodovanih nedognane stopnje, skupno 2003 oseb in 1117 primerov materialne škode.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H. Klagenfurt — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.